

STUDIA THEOLOGICA

IONA 1,1-16, RESCRIEREA ȘI STRUCTURAREA TEXTULUI CONFORM PRINCIPIILOR RETORICII BIBLICE SEMITICE

I

Marius Grigore FURTUNĂ*

ABSTRACT. *Jonah 1,1-16, Rewriting and Structuring the Text According to the Principles of Semitic Biblical Rhetoric.* Rhetorical analysis of a text can help to better understand it in its unity. To achieve this, the method of rhetorical analysis consists of rewriting a text in such a way as to highlight the elements that make up its backbone (parallelisms, concentric forms of structuring the text, terms that are repeated and their position within a text, etc.). This article, using the methods of Biblical Rhetorical Analysis, focused on a part of the book of the prophet Jonah (1.1-16). For the purpose of the article, the text was translated by the author from the Greek version of the book (LXX). Each verse, or part of a verse, was rewritten, briefly explaining why the proposed rewriting was chosen. Subsequently, each part was rewritten, highlighting the elements that constitute the rhetorical structure. In a subsequent article, the rewriting and interpretation of the entire picture will be carried out.

Keywords: Jonah, rhetorical analysis, parallelism, symmetry, synonymy, concentric structure, chiasmus

Cuvinte cheie: Iona, analiză retorică, paralelism, simetrie, sinonimie, structură concentrică, chiasm

* Lect. univ. dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Teologie Greco-Catolică, Departamentul Cluj-Napoca, marius.furtuna@ubbcluj.ro.



1. Structura primului tablou (Iona 1,1-16)

Cartea profetului Iona este structurată în patru tablouri (1,1-16; 2,1-11; 3,1-4,4 și 4,5-11). Primul tablou al cărții lui Iona (1,1-16) este compus din patru părți după cum urmează:

1. YHWH îi vorbește lui Iona, care nu împlinește voința Lui (1,1-3)
2. Păgânii cer ajutor de la dumnezeii lor (1,4-6)
3. Iona îl face cunoscut păgânilor pe YHWH și voința Lui (1,7-11)
4. Păgânii ascultă de Iona și împlinesc voința lui YHWH în ceea ce îi privește (1,12-16)

În cele ce urmează se va propune rescrierea textului verset cu verset, punându-se în evidență figurile retorice biblice¹ (tipuri de paralelisme etc). După rescriere se vor pune în evidență paralelismele (simetriile) la nivel de parte, apoi de tablou.

Textul folosit, după cum se va vedea pe parcursul articolului, este versiunea greacă a cărții conform Septuagintei².

2. Prima parte: YHWH îi vorbește lui Iona, care nu împlinește voința Lui (1,1-3)

2.1. Rescrierea versetelor (vv. 1-3)

^{1,1}Și a fost un cuvânt
 al Domnului către
 Iona, al lui Amathi,
 zicând:

¹ Pentru familiarizarea cu această metodă vezi lucrarea de referință Meynet, R., *Trattato di retorica biblica*, Edizioni Dehoniane, Bologna, 2008, istoricul acestei metode și bibliografie.

² *Septuaginta, Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes. Duo volumina in uno*, editid Alfred Rahlfs, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1979², vol. II, pp. 528-529.

^{1,1}καὶ ἐγένετο λόγος
κυρίου πρὸς
Ἰωнан τὸν τοῦ Αμαθι
λέγων

Primul tablou și prima parte a cărții lui Iona, se deschid cu un verset în două stihuri dispuse într-o structură concentrică având pe extremități termeni din același câmp semantic, cel a limbajului: „cuvânt” (λόγος) și „a zice” (λέγων). În centru se găsesc personajele cărții: Domnul (YHWH) și Iona fiul lui Amathi.

²**Scoală** și **du-te** în Ninive, cetatea cea mare, și
Propovăduiește în ea pentru că
a urcat strigătul răutății ei la Mine.

²**ἀνάστηθι** καὶ **πορεύθητι** εἰς Νινευη τὴν πόλιν τὴν μεγάλην καὶ
κήρυξον ἐν αὐτῇ
ὅτι ἀνέβη ἡ κραυγὴ τῆς κακίας αὐτῆς πρὸς με

Verset cu trei stihuri ce conțin fiecare verbe legate de activitatea profetică. Astfel în primul stih sunt verbe ce indică trimiterea profetului în misiune: „a (se) scula, a (se) ridica” și „a merge” (ἀνάστηθι respectiv *πορεύθητι*) pentru a porni la drum spre destinația ce i-a fost indicată, Ninive. La mijloc se găsește stihul ce conține verbul prin excelență al activității profetice: „a propovădui” (*κήρυξον*). Al treilea stih ce conține verbul „a urca” (*ἀνέβη*) la Dumnezeu, arată motivul pentru care Iona este trimis. Astfel, Iona este trimis (primul stih) pentru a propovădui locuitorilor din Ninive (stihul din mijloc) convertirea de la comportamentul lor greșit (al treilea stih).

³Și s-a **sculat** Iona șă fugă *în Tharsis* de la fața Domnului.
A coborât în Ioppe și
a găsit o corabie mergând spre Tharsis.
A plătit și
s-a **urcat** în [corabia] care naviga cu ei spre *Tharsis* [departe] de la fața Domnului.

³ἀνέστη Ἰωνας τοῦ φυγεῖν εἰς Θαρσις ἐκ προσώπου κυρίου καὶ
κατέβη εἰς Ἰοππην καὶ
εὗρεν πλοῖον βαδίζον εἰς Θαρσις καὶ
ἔδωκεν τὸ ναῦλον αὐτοῦ καὶ
ἐνέβη εἰς αὐτὸ τοῦ πλεῦσαι μετ’ αὐτῶν εἰς Θαρσις ἐκ προσώπου κυρίου

Ultimul verset al primei părți are cinci stihuri dispuse concentric. În centru este menționarea faptului că Iona a găsit mijlocul prin care să nu împlinească voia lui YHWH: merge la Tharsis cu o corabie. Direcția este opusă celei în care a fost trimis de YHWH. I s-a cerut să meargă, iar Iona navighează. O subtilă ironie: corabia merge la Tharsis, dar Iona nu! El navighează!

Stihurile 1, 3 și 5 fac referire la Tharsis. În stihurile 1 și 5 se specifică faptul că Tharsis este locul unde Iona fuge „de la fața Domnului”.

2.2. Rescrierea primei părți

^{1,1}Și a fost un cuvânt al Domnului către Iona, al lui Amathi, zicând:

²**Scoală** și **du-te în Ninive**, cetatea cea mare, și propovăduiește *în ea* pentru că a urcat strigătul răutății *ei* la Mine.

³Și s-a sculat Iona **să fugă** în Tharsis de la fața Domnului.

A coborât în Ioppe și a găsit o corabie **mergând** spre Tharsis. A plătit și s-a urcat în [corabia] care naviga cu ei spre Tharsis [departe] de la fața Domnului.

^{1,1}καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἰωναν τὸν τοῦ Ἀμαθὶ λέγων

²**ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι** εἰς Νινευη τὴν πόλιν τὴν μεγάλην καὶ κήρυξον ἐν αὐτῇ ὅτι ἀνέβη ἡ κραυγὴ τῆς κακίας *αὐτῆς* πρὸς με

³καὶ **ἀνέστη** Ἰωνας τοῦ φυγεῖν εἰς Θαρσις ἐκ προσώπου κυρίου καὶ

κατέβη εἰς Ἰοππην καὶ εὗρεν πλοῖον **βαδίζον** εἰς Θαρσις καὶ ἔδωκεν τὸ ναῦλον αὐτοῦ καὶ ἐνέβη εἰς αὐτὸ τοῦ πλεῦσαι μετ’ αὐτῶν εἰς Θαρσις ἐκ προσώπου κυρίου

Prima parte (Iona 1,1-3) prezintă o introducere (v. 1) urmată de o structură concentrică.

Centrul conține fuga lui Iona „de la fața Domnului” (*ἐκ προσώπου κυρίου*) spre Tharsis. Centrul se leagă de ceea ce-l încadrează prin verbe ce sunt fie sinonime sau aceleași, fie în antiteză. Astfel verbul „a (se) ridica” (*ἀνάστηθι* în v. 2a respectiv *ἀνάστηθι* în v. 3a) în primul caz este porunca divină adresată lui Iona, iar în cel de-al doilea caz este începutul acțiunii de fugă. Astfel același verb indică acțiuni total opuse. Pe de altă parte sunt verbe în antiteză evidentă. Dumnezeu îi cere lui Iona să meargă (*πορεύθῃτι*) în Ninive, iar Iona fuge (*φυγεῖν*) în Tharsis. Tot aici corabia merge (*βαδίζον*) spre Tharsis, iar Iona fuge de Ninive spre Tharsis.

În versetul 2, Iona primește porunca de „a (se) scula, a (se) ridica” și „a merge” (*ἀνάστηθι* respectiv *πορεύθῃτι*). În versetul 3, Iona se scoală, se ridică (*ἀνέστη*) dar nu pentru a merge ci pentru a fugi (*φυγεῖν*). Nu fuge spre Ninive ci în direcția opusă. Mai mult, fuge „de la fața Domnului” (*ἐκ προσώπου κυρίου*). Acemănător este și în cazul ultimelor stihuri ale versetelor 2 și 3. Este folosit același verb „a urca” (*ἀνέβη* în v. 2c respectiv *ἐνέβη* în v. 3e) dar pentru două acțiuni total diferite, chiar opuse. În primul caz răutatea oamenilor din Ninive urcă, ajunge până la YHWH, iar în cel de-al doilea Iona urcă în corabie pentru a nu îndeplini dispoziția divină.

3. A doua parte: Păgânii cer ajutor de la dumnezeii lor (1,4-6)

3.1. Rescrierea versetelor (vv. 4-6)

⁴ Și Domnul	a ridicat	<u>un vânt</u>	<i>pe mare și</i>
	s-a format	<u>o furtună puternică</u>	<i>pe mare</i>
⁴ καὶ κύριος	ἐξήγειρεν	<u>πνεῦμα</u>	<i>εἰς τὴν θάλασσαν καὶ</i>
	ἐγένετο	<u>κλύδων μέγας</u>	<i>ἐν τῇ θαλάσσει</i>

Primele două segmente (din cele trei) ale versetului 4 sunt într-un paralelism progresiv. Cele două verbe „a ridica” și „a (se) forma” (*ἐξήγειρεν* respectiv *ἐγένετο*) dau ideea unei evoluții: Dumnezeu ridică un vânt, iar acesta formează o furtună puternică, mare (*κλύδων μέγας*). Asemănător este cu termenii „vânt” (*πνεῦμα*) respectiv „furtună puternică” (*κλύδων μέγας*), cu sensul original de „mare”, de mare intensitate.

și corabia era în **pericol** să fie sfărâmată.

⁵Și **au fost înspăimântați** marinarii
 și **au strigat** fiecare către dumnezeul său

καὶ τὸ πλοῖον **ἐκινδύνευεν** συντριβῆναι
⁵καὶ **ἐφοβήθησαν** οἱ ναυτικοὶ
 καὶ **ἀνεβόων** ἕκαστος πρὸς τὸν θεὸν αὐτῶν καὶ

Ultimul segment al v. 4 și primele două segmente (din 5) ale v. 5 constituie un paralelism progresiv constituit din trei stihuri. Sunt trei termeni care indică o dinamică a unui fapt: corabia este în pericol (*ἐκινδύνευεν*) fapt ce-i înspăimântă (*ἐφοβήθησαν*) pe marinarii care, fiecare dintre ei, strigă (*ἀνεβόων*) către propria divinitate. În Sfânta Scriptură, a striga către divinitate indică acțiunea de rugăciune intensă.

Au aruncat încărcătura din corabie în mare [pentru]
a fi ușurată de aceasta.

ἐκβολὴν ἐποιήσαντο τῶν σκευῶν τῶν ἐν τῷ πλοίῳ εἰς τὴν θάλασσαν
τοῦ κουφισθῆναι ἀπ' αὐτῶν

Segmentele doi și trei ale v. 5 constituie un paralelism sinonimic compus din două stihuri. Paralelismul este dat de două perechi de sinonime. Prima pereche sunt verbele „au aruncat,” (*ἐκβολήν*) și „a fi ușurată” (*τοῦ κουφισθῆναι*). Este indicată acțiunea prin care se urmărea ușurarea corabiei pentru a putea pluti mai ușor pe marea agitată. A doua pereche de sinonime este compusă din substantivul „încărcătura” (*τῶν σκευῶν*) și termenul „aceasta” (*αὐτῶν*).

Iona, însă, **a coborât** în cala corabiei, [unde] dormea și sforăia.
⁶Și **a venit** la el comandantul și i-a zis: Tu, de ce sforăi?

Ιωνας δὲ **κατέβη** εἰς τὴν κοίλην τοῦ πλοίου καὶ ἐκάθευδεν καὶ ἔρρεγγεν
⁶καὶ **προσῆλθεν** πρὸς αὐτὸν ὁ πρῶτος καὶ εἶπεν αὐτῷ τί σὺ ῥέγγεις

Ultimul segment al v. 5 și prima parte a v. 6 formează un paralelism sinonimic cu două perechi de termeni. Prima pereche este constituită din verbele „a coborâ” (κατέβη) și „a veni” (προσῆλθεν). Primul verb se referă la Iona care a coborât în burta navei, corabiei (τὴν κοίλην τοῦ πλοίου), iar cel de-al doilea se referă la comandantul corabiei care vine la Iona pentru a-l trezi.

A doua pereche este constituită din două forme ale aceluiași termen „a sforăi” (ἔρρεγγεν respectiv ῥέγγεις).

Scoală și

cheamă pe dumnezeul tău, pentru ca
să ne salveze dumnezeu și

să nu pierim

ἀνάστα καὶ

ἐπικαλοῦ τὸν θεόν σου ὅπως
διασώσῃ ὁ θεὸς ἡμᾶς καὶ

μὴ ἀπολώμεθα

Ultimele două segmente ale v. 6 constituie un paralelism concentric având în centru termenii „a chema” (ἐπικαλοῦ) divinitatea și „a fi salvat” (διασώσῃ) de divinitate. Cele două verbe, „a chema”/„a (se) ruga” și „a fi salvat” aparțin câmpului semantic al rugăciunii îndreptate spre divinitate. Iona este trezit de comandantul corabiei pentru a se ruga dumnezeului său pentru a fi cu toții salvați din pericolul în care se găsesc.

3.2. Rescrierea părții a doua

⁴Și **Domnul** a ridicat un vânt pe mare și
s-a format o furtună puternică pe mare și
corabia era în pericol să fie **sfărâmată**.
⁵Și au fost înspăimântați marinarii

și au strigat fiecare către **dumnezeul său**.
Au aruncat încărcătura din corabie în mare [pentru] a fi ușurată de aceasta.

Iona, însă, a coborât în cala corabiei, [unde] dormea și sforăia.
⁶Și a venit la el comandantul și i-a zis: Tu, de ce sforăi?

Scoală și cheamă pe **dumnezeul tău,**
 pentru ca să ne salveze **dumnezeu și** **să nu pierim.**

⁴καὶ κύριος ἐξήγειρεν πνεῦμα εἰς τὴν θάλασσαν καὶ
 ἐγένετο κλύδων μέγας ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ
 τὸ πλοῖον ἐκινδύνευεν **συντριβῆναι**
⁵καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ναυτικοὶ

καὶ ἀνεβόων ἕκαστος πρὸς **τὸν θεὸν αὐτῶν**
 καὶ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο τῶν σκευῶν τῶν ἐν τῷ πλοίῳ εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ
 κουφισθῆναι ἀπ' αὐτῶν

Ἰωνας δὲ κατέβη εἰς τὴν κοιλίην τοῦ πλοίου καὶ ἐκάθευδεν καὶ ἔρρεγχεν
⁶καὶ προσῆλθεν πρὸς αὐτὸν ὁ πρῳρεὺς καὶ εἶπεν αὐτῷ τί σὺ ῥέγχεις

ἀνάστα καὶ ἐπικαλοῦ τὸν **θεόν σου**
 ὅπως διασώσῃ **ὁ θεὸς ἡμᾶς καὶ** **μὴ ἀπολώμεθα**

A doua parte are două structuri. Prima este un paralelism sinonimic realizat prin prezența termenului „mare”. Cea de-a doua structură este una concentrică. În centru este un paralelism antitetic descris mai sus, Este pus în opoziție comportamentul lui Iona care doarme și sforăie și cel al echipajului reprezentat de către comandatul corabiei. Centru acestei părți prezintă uşoare note de umor.

Întreaga parte este articulată pe diferiți termeni. Primul este termenul care indică divinitatea. Este un adevărat joc de nuanțe: „domn[ul]” (κύριος), „... dumnezeul său” (... τὸν θεόν σου), de două ori în simetrie, și „dumnezeu” (ὁ θεός). Se trece de la termenul „domn” (κύριος - formă nearticulată) prin „dumnezeul său” (τὸν θεόν σου - formă articulată însoțită de pronumele posesiv „său” dumnezeul său, al fiecăruia) și „dumnezeul tău” (θεόν σου - formă articulată însoțită de pronumele posesiv „tău” cu referire la Dumnezeu lui Iona, YHWH) până la „dumnezeul” (ὁ θεός - formă articulată).

Termenii „mare” și „corabie” se găsesc în prima jumătate a părții. Dumnezeu stârnește o furtună pe mare. Ca urmare a acestui fapt corabia este în pericol de a fi sfărâmată (συντριβῆναι) iar oamenii să piară (ἀπολώμεθα).

4. A treia parte: Iona îl face cunoscut păgânilor pe YHWH și voința Lui (1,7-11)

4.1. Rescrierea versetelor (vv. 7-11)

⁷Și a zis fiecare către vecinul său:

Haide să **tragem sorți** și
să cunoaștem din cauza cui este răul acesta asupra noastră.
Și **au tras sorți**
și a căzut **sortul** pe Iona.

⁷καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ

δεῦτε **βάλωμεν κλήρους** καὶ
ἐπιγνῶμεν τίνοος ἔνεκεν ἡ κακία αὕτη ἐστὶν ἐν ἡμῖν
καὶ **ἔβαλον κλήρους** καὶ
ἔπεσεν ὁ **κλῆρος** ἐπὶ Ἰωνᾶν

Verset cu o structură concentrică în 5 stihuri. În centrul structurii este dorința oamenilor de pe corabie (mai puțin Iona care ... doarme și sforăia) de a cunoaște cauza a ceea ce ei îndură. În jurul dorinței de a cunoaște cauza răului este menționată de trei ori metoda prin care se va afla cauza răului: tragerea la sort (βάλωμεν κλήρους). Este o formă de divinație întâlnită des în Sfânta Scriptură

⁸Atunci au zis către el: Spune-ne,
din ce cauză este răul acesta asupra noastră?
Cu ce te ocupi?
De unde vii?
Din ce țară și
din care popor ești tu?

⁸καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν ἀπάγγειλον ἡμῖν
 τίνος ἔνεκεν ἡ κακία αὕτη **ἐστὶν** ἐν ἡμῖν
 τίς σου ἡ ἐργασία **ἐστίν** καὶ
 πόθεν ἔρχη καὶ
ἐκ ποίας χώρας καὶ
ἐκ ποίου λαοῦ εἰ σύ

Versetul 8 nu are o structură retorică evidentă. Este o serie de 1 + 4 întrebări. Prima este asemănătoare cu cea din centrul structurii din versetul precedent: cauza răului pe care trebuie să-l înfrunte. Pentru a obține răspunsul sunt alte patru întrebări ce stabilesc identitatea lui Iona: ocupația, de unde este, din ce țară și ce popor. În centrul celor 5 întrebări este cea cu privire la locul de unde vine.

⁹Și le-a zis: **Rob** al Domnului eu sunt, și la Domnul Dumnezeu *cerului,*
eu mă închin care a făcut *marea și uscatul.*

⁹καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς **δοῦλος κυρίου** ἐγὼ εἰμι καὶ τὸν κύριον θεὸν τοῦ οὐρανοῦ
ἐγὼ σέβομαι ὃς ἐποίησεν τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν

Veresetul 9 este compus din două stihuri ce sunt într-un paralelism sinonimic. Sunt trei perechi de termeni ce constituie simetria. Prima pereche: „rob al Domnului” (*δοῦλος κυρίου*) și „eu mă închin” (*ἐγὼ σέβομαι*); a doua pereche: „Domnul Dumnezeu” (*τὸν κύριον θεὸν*) și „care a făcut” (*ὃς ἐποίησεν*); a treia pereche: „cerului” (*τοῦ οὐρανοῦ*) și „marea și uscatul” (*τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν*).

¹⁰Și au fost înspăimântați **bărbații** [aceia] cu frică mare. Și au zis către el:

De ce ai făcut aceasta?

Pentru că au cunoscut **bărbații** [aceia] că

de la fața Domnului era fugar,

fiindcă spusese **Ior.**

¹⁰καὶ ἐφοβήθησαν **οἱ ἄνδρες** φόβον μέγαν καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν

τί τοῦτο ἐποίησας

διότι ἔγνωσαν **οἱ ἄνδρες** ὅτι

ἐκ προσώπου κυρίου ἦν φεύγων

ὅτι ἀπήγγειλεν **αὐτοῖς**

Versetul 10 este compus din 3 + 2 stihuri ce se găsesc în raport de paralelism alternat (stihurile 1,3 și 5 constituie un paralelism, iar stihurile 2 și 4 un altul). Primul paralelism (stihurile 1,3 și 5) este constituit pe de-o parte de termeni „bărbați” și „lor” (οἱ ἄνδρες și αὐτοῖς), iar pe de alta de 3 verbe ce constituie o dinamică a comportamentului bărbaților păgâni: „au fost înspăimântați” (ἐφοβήθησαν), „au cunoscut” (ἔγνωσαν) și „spusese” (ἀπήγγειλεν).

Stihurile 2 și 4 sunt într-un paralelism progresiv. În stihul 2 se pune întrebarea „De ce ai făcut aceasta?” (τί τοῦτο ἐποίησας), accentul întrebării fiind pus pe termenul „aceasta” (τοῦτο). Răspunsul dezvoltă conținutul termenului „aceasta”.

¹¹Și au zis către el: Ce să-ți facem și **să se potolescă** marea cu noi?
Căci marea se agita și ridica [tot] **mai multe valuri**.

¹¹καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν τί σοι ποιήσωμεν καὶ **κοπάσει** ἡ θάλασσα ἀφ’ ἡμῶν
ὅτι ἡ θάλασσα ἐπορεύετο καὶ ἐξήγειρεν **μᾶλλον κλύδωνα**

Versetul 11 este un chiasm cu două stihuri. Sunt două perechi de termeni ce se găsesc în poziție chiastică. Prima pereche este constituită din repetarea aceluiași subsantiv, „marea” (ἡ θάλασσα). Cea de-a doua pereche este constituită din termeni antitetici: „să se potolească” (κοπάσει) și „se agita și ridica [tot] mai multe valuri” (ἐπορεύετο καὶ ἐξήγειρεν μᾶλλον κλύδωνα).

4.2. Rescrierea părții a treia

⁷Și a zis fiecare către vecinul său:

Haide să tragem sortiți și să cunoaștem din cauza cui este răul acesta asupra noastră. Și au tras sortiți și a căzut sortul pe Iona.

⁸Atunci **au zis către el**: Spune-ne, din ce cauză este răul acesta asupra noastră?

Cu ce te ocupi? De unde vii? Din ce țară și din care popor ești tu?

⁹Și le-a zis: Rob al

Domnului eu sunt și

la Domnul Dumnezeuul cerului eu mă închin, care a făcut marea și uscatul.

¹⁰Și au fost înspăimântați bărbații [aceia] cu frică mare.

Și **au zis către el**: De ce ai făcut aceasta? Pentru că au cunoscut bărbații [aceia] că de la fața Domnului era fugar, fiindcă spusese lor.

¹¹Și **au zis către el**: Ce să-ți facem și marea să se potolească cu noi? Căci marea se agita și ridica [tot] mai multe valuri.

⁷καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ
δεῦτε βάλωμεν κλήρους καὶ ἐπιγνώμεν τίνος ἔνεκεν ἡ κακία αὕτη ἐστὶν ἐν ἡμῖν καὶ ἔβαλον κλήρους καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ἰωнан

⁸καὶ **εἶπον πρὸς αὐτόν** ἀπάγγειλον ἡμῖν τίμος ἔνεκεν ἡ κακία αὕτη ἐστὶν ἐν ἡμῖν
τίς σου ἡ ἔργασία ἐστὶν καὶ πόθεν ἔρχη καὶ ἐκ ποίας χώρας καὶ ἐκ ποίου λαοῦ
εἰ σύ

⁹καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς δοῦλος
κυρίου ἐγὼ εἰμι καὶ
τὸν κύριον θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐγὼ σέβομαι ὃς ἐποίησεν τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν

¹⁰καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνδρες φόβον μέγαν καὶ
εἶπαν πρὸς αὐτόν τί τοῦτο ἐποίησας διότι ἔγνωσαν οἱ ἄνδρες ὅτι ἐκ
προσώπου κυρίου ἦν φεύγων ὅτι ἀπήγγειλεν αὐτοῖς

¹¹καὶ **εἶπαν πρὸς αὐτόν** τί σοι ποιήσωμεν καὶ κοπάσει ἡ θάλασσα ἀφ' ἡμῶν
ὅτι ἡ θάλασσα ἐπορεύετο καὶ ἐξήγειρεν μᾶλλον κλύδωνα

Marinarii doresc să cunoască, prin tragerea la sorț, din cauza căruia dintre ei sunt în pericol să piară odată cu corabia (v. 7). Se află cine este vinovatul: Iona. În simetrie cu căutarea cauzei și a răspunsului (v. 7d), marinarii se întreabă, și-l întreabă pe Iona ce este de făcut (v. 11) pentru a scăpa de pericolul ce-i amenință.

Marinarii, aflând cine este cauza pericolului prin care trec, îi cer lui Iona să le proclame (ἀπάγγειλον) din ce cauză s-a abătut asupra lor furtuna (v. 8). Iona le explică cauza: el fuge de la fața Domnului (v 10c). Când bărbații de pe corabie cunosc motivul se înspăimântă cu frică mare (v. 10a-b)

În centru structurii concentrice se găsește anunțul, vestirea, proclamarea (v. 9b) de către Iona a „Domnului Eu sunt” (*κυρίου ἐγὼ εἰμι*). Iona se prezintă pe sine ca rob al „Domnului Eu sunt” (v. 9a) care a creat cerurul, marea și uscatul (9c-d). Numele Dumnezeului lui Iona de „Domnul Eu sunt” trimite la Numele cu care YHWH i se prezintă lui Moise în deșert (în opoziție cu marea pe care este Iona) atunci când este

trimis la poporul lui Izrael (în opoziție cu Iona care fuge de la fața lui Dumnezeu, fuge din sânul poporului ales). Moise este trimis de YHWH la poporul Său, Iona este trimis de Același la un popor păgân. Moise ascultă și ajunge să conducă poporul spre Țara Făgăduită, Iona nu ascultă și ajunge să fie aruncat în mare unde va fi înghițit de un monstru marin.

5. A parta parte: Păgânii ascultă de Iona și împlinesc voința lui YHWH în ceea ce îi privește (1,12-16)

5.1. Rescrierea versetelor (vv. 12-16)

¹²Și a zis Iona către ei:

Luați-mă și aruncați-mă în	mare și
se va potoli	marea cu voi;

¹²καὶ εἶπεν Ἰωνᾶς πρὸς αὐτούς

ἄρατέ με καὶ ἐμβάλετέ με εἰς	τὴν θάλασσαν καὶ
κοπάσει	ἡ θάλασσα ἅφ' ὑμῶν

Versetul 12a-b deschide cea de-a patra parte. Este un paralelism sinonimic compus din două stihuri. Sinonimia este dată de termenul „mare”/„marea”. Se poate sublinia totodată relația dintre aruncarea lui Iona în mare și potolirea furiei acesteia.

deoarece	eu am înțeles că
din cauza	mea furtuna această mare
este împotriva voastră.	

διότι ἔγνωκα	ἐγὼ ὅτι
δι'	ἐμὲ ὁ κλύδων ὁ μέγας οὗτος
ἐφ' ὑμᾶς ἐστίν	

A doua parte a versetului 12 este o explicație, din partea lui Iona, cu privire la înțelegerea cauzei pericolului. Este exact ceea ce doreau să știe marinarii. Structura este constituită din trei stihuri.

¹³Și se sileau bărbații să se întoarcă *la țăr̃m*, dar nu puteau căci
 marea se agita și se ridica mai mult împotiva lor.

¹³καὶ παρεβιάζοντο οἱ ἄνδρες τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς τὴν γῆν καὶ οὐκ ἠδύναντο ὅτι
 ἡ θάλασσα ἐπορεύετο καὶ ἐξηγείρετο μᾶλλον ἐπ' αὐτούς

Versetul 13 este un chiasm cu două perechi antitetice. Prima pereche este constituită din „să se întoarcă” (τοῦ ἐπιστρέψαι) în opoziție cu „se ridica” (ἐξηγείρετο). A doua pereche este „la țăr̃m” (τὴν γῆν) și „marea” (ἡ θάλασσα). Tentativei de a salva corabia se opune marea care se ridică împotriva încercării de a se întoarce la țăr̃m a marinarilor. „Cerința” mării este tot mai clară: aruncarea lui Iona în mare este prețul de plătit.

¹⁴Și au strigat către **Domnul** și au zis:

Nicidecum **Doamne** să nu pierim din cauza *sufletului omului* acestuia și
 să nu pui asupra noastră *sânge* nevinovat;
 căci **Tu, Doamne**, precum doreai, ai făcut.

¹⁴καὶ ἀνεβόησαν πρὸς κύριον καὶ εἶπαν
 μηδαμῶς κύριε μὴ ἀπολώμεθα ἕνεκεν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου τούτου
 καὶ μὴ δῶς ἐφ' ἡμᾶς *αἷμα* δίκαιον
 ὅτι **σύ κύριε** ὃν τρόπον ἐβούλου πεποιήκας

Partea studiată continuă cu v. 14 care are 1 + 3 stihuri (a și b-c-d). Primul stih (v. 14a) introduce acțiunea marinarilor. Aceștia se roagă (ἀνεβόησαν) mai precis, ei strigă; termen ce indică rugăciunea celui aflat în dificultate. Păgânii, după ce Iona le-a spus cine este și cui se închină, adresează rugăciuni Domnului (κύριον, κύριε, σύ κύριε), divinității căruia Iona i aduce cult, lui YHWH.

Stihurile 2,3 și 4 (v. 14 b-c-d) sunt concentrice, având în centru (v. 14c) cererea păgânilor de a nu fi considerați responsabili de moartea lui Iona aruncându-l în mare. Expresia „să nu pui asupra noastră sânge nevinovat” (μὴ δῶς ἐφ' ἡμᾶς αἷμα δίκαιον) indică rostirea unei sentințe, o declarație sau o acuză de vinovăție. Păgânii sunt preocupați de a nu greși în fața lui YHWH. Aceștia au ajuns să înțeleagă acest pericol interpretând comportamentul mării; Iona în schimb a greșit și știe acest lucru.

Stihul al doilea (v. 14b) este cererea de a nu fi pedepsiți (*μὴ ἀπολώμεθα*) pentru posibila moarte a lui Iona. Marinarii nu vor să fie pedepsiți și nici să nu poată fi acuzați pentru moartea lui Iona. Acești păgâni dau dovadă de o dorință puternică de a fi drepti în fața lui Dumnezeu.

Al treilea stih poate fi considerat concluzia rugăciunii marinarilor ce recunosc puterea lui YHWH și se supun voinței acestuia.

¹⁵Și [I]-au luat pe Iona și l- au aruncat în **mare** și
a încetat **marea** din zbuciumul său.

¹⁵καὶ ἔλαβον τὸν Ἰωнан κα ἐξέβαλον αὐτὸν εἰς **τὴν θάλασσαν** καὶ
ἔστη **ἡ θάλασσα** ἐκ τοῦ σάλου αὐτῆς

Versetul 15 este un paralelism cu două stihuri. Termenul „mare” (*τὴν θάλασσαν* respectiv *ἡ θάλασσα*) se regăsește în ambele stihuri în aceeași poziție, spre sfârșitul fiecărui stih.

O a doua pereche de termeni „au aruncat” (*ἐξέβαλον*) și „a încetat” (*ἔστη*) sunt într-o relație de succesiune cronologică. Iona este aruncat în mare, iar marea se liniștește. Din acest motiv pot fi considerați cei doi termeni ca „participanți” la realizarea paralelismului între cele două stihuri.

¹⁶Și **au fost înspăimântați** bărbații [aceia]
cu o **teamă mare** de Domnul;

¹⁶καὶ **ἐφοβήθησαν** οἱ ἄνδρες
φόβῳ μεγάλῳ τὸν κύριον

Versetul ce încheie partea și primul tablou al cărții lui Iona este compus din două paralelisme cu câte două stihuri fiecare.

Primul paralelism (v. 16a) se realizează prin perechea de termeni „au fost înspăimântați” (*ἐφοβήθησαν*) și „o teamă mare” (*φόβῳ μεγάλῳ*). Ambii termeni aparțin câmpului semantic al fricii.

și au jertfit *jertfe* Domnului și
s-au rugat rugăciuni.

καὶ ἔθυσαν θυσίαν τῷ κυρίῳ καὶ
εὐξάντο εὐχάς

Cel de-al doilea paralelism din cadrul v. 16 este realizat prin pereche de termeni „au jertfit” (ἔθυσαν) și „s-au rugat” (εὐξάντο). Acești termeni aparțin limbajului de cult. Jertfele erau însoțite, de regulă, de rugăciunile celui care aducea jertfa.

5.2. Rescrierea părții a patra

¹²Și a zis Iona către ei: Luați-mă și aruncați-mă în mare și

se va potoli marea cu voi; deoarece eu am înțeles că din cauza mea **furtuna această mare** este împotriva voastră. ¹³Și se sileau bărbații să se întoarcă la țarm, dar nu puteau căci **marea se agita și se ridica mai mult** împotriva lor.

¹⁴Și au strigat către Domnul și au zis: Nicidecum Doamne să nu pierim din cauza suferinței omului acestuia și să nu pui asupra noastră sânge nevinovat; căci Tu, Doamne, precum doreai, ai făcut.

¹⁵Și [1]-au luat pe Iona și l-au aruncat în mare și

a încetat marea din zbuciumul său. ¹⁶Și au fost înspăimântați bărbații [aceia] cu o teamă mare de Domnul; și au jertfit jertfe Domnului și s-au rugat rugăciuni.

¹²καὶ εἶπεν Ἰωνᾶς πρὸς αὐτούς ἄρατέ με καὶ ἐμβάλετέ με εἰς τὴν θάλασσαν καὶ **κοπάσει ἡ θάλασσα** ἅφ' ὑμῶν διότι ἔγνωκα ἐγὼ ὅτι δι' ἐμὲ

ὁ κλύδων ὁ μέγας οὗτος ἐφ' ὑμᾶς ἐστίν ¹³καὶ παρεβιάζοντο οἱ ἄνδρες τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς τὴν γῆν καὶ οὐκ ἠδύναντο ὅτι **ἡ θάλασσα ἐπορεύετο καὶ ἐξηγείρετο μᾶλλον** ἐπ' αὐτούς

¹⁴καὶ ἀνεβόησαν πρὸς κύριον καὶ εἶπαν μηδαμῶς κύριε μὴ ἀπολώμεθα ἕνεκεν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου τούτου καὶ μὴ δῶς ἐφ' ἡμᾶς αἷμα δίκαιον ὅτι σύ κύριε ὃν τρόπον ἐβούλου πεποίηκας

¹⁵καὶ ἔλαβον τὸν Ἰωνᾶν καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ

ἔστη ἡ θάλασσα ἐκ τοῦ σάλου αὐτῆς ¹⁶καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνδρες φόβῳ μεγάλῳ τὸν κύριον καὶ

ἔθυσαν θυσίαν τῷ κυρίῳ καὶ εὐξάντο εὐχάς

Partea a patra (vv. 12-16) este compusă din trei perechi de segmente paralele între ele.

În primul paralelism este pe de-o parte cerința lui Iona de a fi aruncat în mare pentru a potoli agitația mării (v.12a), iar pe de alta aruncarea profetului (v.15a). Marea se potolește fiind îndeplinită dorința lui Dumnezeu. Iona este ultima ”marfă” aruncată pentru a ușura corabia în pericol de a fi distrusă de furtună.

Al doilea paralelism (v. 12b-c-d și v. 13 în paralel cu 15b și 16a-b-c) conține în primul segment explicarea, de către Iona, a cauzei pentru care marinarii și corabia sunt în pericol: Iona nu împlinește voința dumnezeului său. În al doilea segment marinarii păgâni împlinesc voia dumnezeului lui Iona: ei îl predau pe profetul fugăr Celui de care acesta fuge, YHWH. Predarea are loc prin intermediul mării care-l primește pe Iona în ea.

Cel de-al treilea paralelism (v. 14 în paralel cu v. 16d) se realizează prin cele două rugăciuni ale marinarilor. În primul segment rugăciunea este pentru înțelegerea voinței divine. Marinarii caută să înțeleagă, să îplinească cât mai bine și corect voința divină. Acest comportament este în totală opoziție cu atitudinea și comportamentul lui Iona! Al doilea segment conține și el o rugăciune a acelorași păgâni. Este o rugăciune de mulțumire și recunoștință adusă pentru că au putut înțelege și îndeplini voința Divinității pe care ei nu o cunoșteau, dar le-a fost revelată de Iona. Și în acest caz, anticipând rezultatele cercetării, se va constata opoziția între această atitudine și cea a lui Iona când YHWH va renunța la pedepsirea altori păgâni în urma convertirii acelora. Iona, și atunci (ca și în cazul primei părți din acest tablou) va fi întistat și tulburat.

Continuarea studiului primului tablou al cărții lui Iona va continua într-un ulterior articol în cadrul căruia se va rescrie întregul tablou, se vor pune în evidență termenii ce se regăsesc în principalele părți și se va comenta întregul tablou.

BIBLIOGRAFIA

Septuaginta, Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes. Duo volumina in uno, edidit Alfred Rahlfs, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1979².
Meynet, R., *Trattato di retorica biblica*, Edizioni Dehoniane, Bologna, 2008.